

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อ หลักการแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร
2. องค์ประกอบของหลักสูตร
3. สารสำคัญของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
  - หลักการ
  - จุดมุ่งหมาย
  - โครงสร้างของหลักสูตร
  - เวลาเรียน
  - แนวดำเนินการ
  - การวัดและประเมินผล
4. สารสำคัญของหลักสูตรวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. บทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอนในการใช้หลักสูตร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

คำว่า "หลักสูตร" ปัจจุบันมีผู้นำคำนี้มาใช้อย่างกว้างขวาง และมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไป ตามทัศนะของนักการศึกษาแต่ละท่าน ดังเช่น

ทาบ (Taba, 1962) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง แนวทางในการเตรียมพลเมือง เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตให้แก่วัฒนธรรม

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ความหมาย คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร
2. หลักสูตร คือ คำคร่งทัวเบของเนื้อหา หรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้น หรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อทางอาชีพต่อไป
3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา

เฮสส์ (Hess, 1977) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่บุคคลได้รับจากการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน

สวัลคี จงกล (2521) ได้ให้ความนิยามของหลักสูตรว่า คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว ดังนั้น หลักสูตรหมายถึง ข้อกำหนดที่ว่าด้วยจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา แนวการดำเนินงาน เนื้อหาสาระ ความต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สุมิตร คุณานุก (2523) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะ เป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2525) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียน การให้การศึกษแก่เด็กที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย เอกสารหลักสูตร กระบวนการวิธีการสอนของครู กระบวนการเรียนของเด็กและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

กาญจนา คุณารักษ์(2527) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นโครงการหรือแผน หรือข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุต่าง ๆ ในการจัดการ เรียนการสอน ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้เอากิจกรรมไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง

สงค์ อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า ถึงแม้จะมีคานิยามของหลักสูตรแตกต่างกันไปก็ตาม แต่นักปราชญ์ทางหลักสูตรก็ได้ยอมรับนิยามของหลักสูตร ซึ่งกล่าวออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างใดแล้ว
2. หลักสูตร ประกอบด้วย ประสิทธิภาพทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่ต้องการ
3. หลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสิทธิภาพทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตร ประกอบด้วยประสิทธิภาพทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และได้สนองต่อการแนะแนวทางของโรงเรียน

ธารง บัวศรี (2532) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสิทธิภาพในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

บุญมี เถรยอค (2530) สรุป ความหมายของหลักสูตรออกเป็น 2 นัย คือ หลักสูตรในความหมายแคบ หมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการของผู้เรียนประกอบด้วย ความมุ่งหมายของการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา อัตราการเรียน กิจกรรม และประสิทธิภาพที่จัดให้ผู้เรียน การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนหลักสูตรในความหมายกว้าง หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้ และประสิทธิภาพที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งในและนอกรัเรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้ และประสิทธิภาพต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นและจัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกรัเรียน และได้รวมถึง เอกสารหลักสูตรที่เป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้านให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาแต่ละระดับว่าจะ เป็นไปทางใด ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและเป็นแนวทางในการให้การศึกษ การจัดการศึกษาก็จะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดได้ หลักสูตรที่ดีจะต้องสนองต่อนโยบายทางการศึกษาของชาติ รวมทั้งสนองต่อความต้องการ ความสนใจ และวัยของผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีที่จะไปเข้าให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม (สันต์ธรรมบำรุง, 2527) ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่จะประมวลกันมาเป็นหลักสูตรจะต้องทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การปกครองในปัจจุบัน

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

การพิจารณาในรูปขององค์ประกอบ จะมีหลายรูปแบบ และหลายขอบเขต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักการศึกษาแต่ละท่าน ดังเช่น

ทาบ (Taba, 1962) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (Objectives) ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใคร สอนทำไม

2. เนื้อหาวิชา (Subject Matter) หมายถึงสาระของความรู้ และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขานั้น ๆ เนื้อหาเป็นรายละเอียดที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน ให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. วิธีสอนและการจัดดำเนินการ (Method and Organization) หมายถึงการแปลงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การสอน สอนเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ สมรรถภาพ เจตคติ ทักษะ และคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยใช้วัตถุประสงค์เป็นแนวทางในการประเมินผล

เบเชมพ์ (Beauchamp, 1975) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. เนื้อหาสาระและวิธีการจัด
3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน
4. การประเมินผล

กรมวิชาการ (2522) กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า องค์ประกอบเต็มรูปของหลักสูตรมีอยู่ 8 ประการ คือ

1. จุดหมาย
2. หลักการ
3. โครงสร้าง
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ (แต่ละวิชา)
5. เนื้อหารายวิชา
6. สื่อการเรียน
7. วิธีสอน
8. การประเมินผล

สมิทร คุณานุก (2523) กล่าวว่า หลักสูตรมี 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

สงค์ อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรจะต้องกล่าวถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งควรจะมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการในชุมชน
6. การประเมินผล

บุญมี เถรยอก (253๗) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. จุดหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรนับเป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาและไปสู่จุดหมายเดียวกัน และจากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน พอสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรได้ว่า ควรจะมีอย่างน้อย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

3. สาระสำคัญของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา มีสาระดังนี้

1. หลักการ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการสำคัญดังนี้
  - 1.1 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
  - 1.2 เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ หรือการศึกษาต่อ
  - 1.3 เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ
2. จุดหมาย การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ศึกษให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะ เพียงพอที่จะเลือก และตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงาน

ร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานตนเอง และสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชน และ
ครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาคตามหลักสูตรจะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ และทันต่อความเจริญก้าวหน้าทาง
วิทยาการต่าง ๆ
- 2.2 สามารถปฏิบัติตนในการรักษา และเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเอง
และชุมชน
- 2.3 สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและ เลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้อง
กับข้อจำกัดต่าง ๆ
- 2.4 มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
- 2.5 มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้
เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
- 2.6 มีทัศนคติที่ค้ำต่อสังคมอาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถ
ในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง
- 2.7 มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพมีความสามารถในการจัดการ และ
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 2.8 เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนว
ทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจน
อนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

3. โครงสร้าง จากหลักการและจุดหมายที่ค้ำไว้ หลักสูตรจึงได้กำหนดค้ำให้มีวิชา
บังคับ วิชาเลือกเสรี และกิจกรรม ดังนี้

3.1 วิชาบังคับ ประกอบด้วย วิชาบังคับแกนและวิชาบังคับเลือก

1.1 วิชาบังคับแกน มุ่งปลูกฝังความรู้ และทักษะพื้นฐานสำหรับพัฒนา
สติปัญญา และบุคลิกภาพอันดีงาม ได้แก่ ความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้ภาษาไทย การคิด
คำนวณ ความเข้าใจพื้นฐานในทางวิทยาศาสตร์และสังคม การรักษาสุขภาพ และความชื่นชม
ในศิลปวัฒนธรรมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย วิชาบังคับแกนนี้ผู้เรียนต้อง เรียนเหมือนกัน
ทุกคน

1.2 วิชาบังคับเลือก เป็นวิชาพื้นฐานที่เสริมวิชาบังคับแกนในส่วนที่
ต้องการให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน

3.2 วิชาเลือกเสรี เป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาความถนัด และความสามารถอันจะเป็นเครื่องชี้แนะ ให้ตัดสินใจเลือกเรียนวิชาได้เหมาะสม และได้พัฒนาสติปัญญา
ตลอดจนความสามารถให้สูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3.3 กิจกรรม หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ อีก 3
ประเภท คือ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม
แนะแนว และกิจกรรมอิสระของผู้เรียน โดยนักเรียนทุกคนจะประกอบกิจกรรมร่วมกันภายใต้
การดูแลของโรงเรียน เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงาม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข
ได้ประโยชน์จากกันและ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

4. แนวคาเนนการ เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ประสบความสำเร็จ
ตามจุดมุ่งหมาย จึงได้กำหนดแนวคาเนนการไว้ คือ

4.1 จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัดและ
ความสนใจ

4.2 จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง และสามารถ
แสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง

4.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการ ฝึกหัดเพิ่มความสามารถ
และได้มีโอกาสหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิชาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบ
อาชีพอิสระ

4.4 จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างค่อเนื่อง

4.5 ในการจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการ
ปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม

4.6 ให้ท้องถิ่นบริบรายละ ะเอียดเนื้อหาของรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพ และ
ความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดการรายวิชาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น
และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งาน

4.7 ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริม
สร้างค่านิยมและการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ

4.8 ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ซื่อสัตย์ ประหยัด อุตุน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย

4.9 ในการจัดการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาศึกษาด้วย

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1. เวลาเรียน

1.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปีหรือ 6 ภาคเรียน

1.2 ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร สำหรับภาคฤดูร้อนซึ่งมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอน จะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ

1.3 ในสัปดาห์หนึ่งโรงเรียนต้องเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

1.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 30 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ และกิจกรรมอื่น 1 คาบต่อสัปดาห์ และกิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 1 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ให้มีเวลาสำหรับผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอิสระอีกสัปดาห์ละ 2 คาบ

2. หน่วยการเรียน

รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีหน่วยการเรียน 1 หน่วยการเรียน รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนมากขึ้นหรือน้อยลงเป็นไปตามสัดส่วน

3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศนักเรียนจะเลือกเรียนได้เพียง 1 ภาษา

3.2 การจัดการรายวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และการใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระให้เป็นไปตามหลัก เกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียน และการโอนผลการเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

5. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง จำนวน 90 หน่วยการเรียน และทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน

5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนวิชาบังคับแกนวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา

5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 80 หน่วยการเรียน

5.4 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ และเลือกกิจกรรมอื่น ๆ อีก 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยแต่ละกิจกรรมต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด

6. การแก้ไข เปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ในกรณีที่จะมีการยกเลิก เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลงรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ทำเป็นประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ

4. สาระสำคัญของหลักสูตรวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักสูตรของวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จัดอยู่ในกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้มีทักษะการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสรีรภาพ
2. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางกาย

และจิต สุขภาพและสวัสดิภาพ

3. เพื่อให้เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพ และสวัสดิภาพ

4. เพื่อให้มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และมีสุนทรีย์ที่

โครงสร้างของหลักสูตรวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ประกอบด้วย

1. วิชาบังคับแกน ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนเหมือนกัน กำหนดค่าที่มีเวลาเรียน สัปดาห์ละ 1 คาบ (1 คาบเท่ากับ 50 นาที) มี 6 รายวิชา เรียนภาคเรียนละ 1 รายวิชา แต่ละรายวิชามีค่าหน่วยการเรียน เท่ากับ 0.5 หน่วยการเรียน รายวิชาพลศึกษาคือ **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

พ 101 พละนามัย 1 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

พ 102 พละนามัย 2 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พ 203 พละนามัย 3 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

พ 204 พละนามัย 4 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พ 305 พละนามัย 5 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

พ 306 พละนามัย 6 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

โดยมีรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

พ 101 พละนามัย 1 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมการบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรม ยิมนาสติกเบื้องต้น เกี่ยวกับการกลิ้งตัว ม้วนตัว ย่อตัว การลงสู่พื้น และอื่น ๆ อย่างถูกต้องปลอดภัยและสนุกสนาน หรืออาจนำกิจกรรมพลศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับยิมนาสติกเบื้องต้น มาแทนตามความเหมาะสม พร้อมกันให้เรียนรู้การป้องกัน การแก้ไข การเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้รู้หลักและวิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง มีทักษะมีสมรรถภาพทางกายและทางจิต มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่าและน่าน่าปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พ 102 ภาลนามัย 2

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมการบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรม เทเบิลเทนนิส ในเรื่องการจับไม้ การตีลูกหน้ามือ การตีลูกหลังมือ การเสิร์ฟลูก การรับลูก การส่งลูก การเล่นเกม และอื่น ๆ อย่างถูกต้อง บลอคภัยและสนุกสนาน หรืออาจนำกิจกรรม พลศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับเทเบิลเทนนิส มาแทนตามความเหมาะสม พร้อมกับให้ เรียนรู้การป้องกัน การแก้ไข การเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้รู้หลักและวิธีการออกกำลังกาย ที่ถูกต้อง มีทักษะ มีสมรรถภาพทางกายและทางจิต มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน

พ 203 ภาลนามัย 3

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมการบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรม กรีฑา ในเรื่องการตั้งคันทิ้ง การเข้าเส้นชัย การวิ่งผลัด การวิ่งข้ามรั้ว การกระโดดสูง การกระโดดคดไกล การทุ่มน้ำหนัก การขว้างจักร และอื่น ๆ อย่างถูกต้อง บลอคภัยและสนุก สนาน หรืออาจนำกิจกรรมพลศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับกรีฑา มาแทนตามความเหมาะสม พร้อมกับให้ เรียนรู้การป้องกัน การแก้ไข การเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้รู้หลักและวิธีการ ออกกำลังกายที่ถูกต้อง มีทักษะ มีสมรรถภาพทางกายและทางจิต มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พ 204 ภาลนามัย 4

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมการบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรม กระบี่กระบองเบื้องต้น ในเรื่องการป้องกันตัว การหลบหลีก การตีถูกไม้ การร่ายและอื่น ๆ อย่างถูกต้อง บลอคภัยและสนุกสนาน หรืออาจนำกิจกรรมพลศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับ กระบี่กระบองเบื้องต้น มาแทนตามความเหมาะสม พร้อมกับให้ เรียนรู้การป้องกัน การแก้ไข การเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้รู้หลักและวิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง มีทักษะ มีสมรรถภาพ ทางกายและทางจิต มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พ 305 หลานามัย 5

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชา

ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมการบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรม วอลเลย์บอล ในเรื่องการส่งลูก การรับลูก การตั้งลูก การตบลูก วิธีการเล่นในตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งในขณะ เป็นผู้เล่นฝ่ายส่งลูกและฝ่ายรับลูก การเล่นเป็นทีม และอื่น ๆ อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และสนุกสนาน หรืออาจนำกิจกรรมพลศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับวอลเลย์บอล มาแทนตาม ความเหมาะสม พร้อมทั้งให้เรียนรู้การป้องกัน การแก้ไข การเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้รู้หลัก และวิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง มีทักษะ มีสมรรถภาพทางกายและทางจิต มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พ 306 หลานามัย 6

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชา

ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมการบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรม บาสเกตบอล ในเรื่องการส่งลูก การรับลูก การเลี้ยงลูก การยิงประตู การรับลูกกระดอน จากแป้นแบบต่าง ๆ วิธีการเล่นในตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งในขณะ เป็นผู้เล่นฝ่ายรับและฝ่ายรุก การเล่นเป็นทีมและอื่น ๆ อย่างถูกต้อง ปลอดภัยและสนุกสนานหรืออาจนำกิจกรรมพลศึกษาอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับบาสเกตบอล มาแทนตามความเหมาะสม พร้อมทั้งให้เรียนรู้การป้องกัน การแก้ไข การเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้รู้หลักและวิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง มีทักษะ มีสมรรถภาพทางกายและทางจิต มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2. **วิชานักสืบเลือก** เป็นวิชาที่เสริมวิชานักสืบแกน ประกอบด้วยวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ทั้งวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จะมีรายวิชาย่อยอีก 6 รายวิชา และกำหนดให้เรียน วิชาสุขศึกษาภาคเรียนละ 1 รายวิชา เรียนวิชาพลศึกษาภาคเรียนละ 1 รายวิชา แต่ละราย วิชามีค่าหน่วยการเรียนรู้เท่ากับ 0.5 หน่วยการเรียนรู้ รวม 2 วิชา เรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ รายวิชาพลศึกษาคือ

พ 021 พลศึกษา

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียนรู้

พ 022 พลศึกษา

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียนรู้

พ 023 พลศึกษา

1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

0.5 หน่วยการเรียนรู้

พ 024 พลศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียน
พ 025 พลศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียน
พ 026 พลศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาหลักการเกี่ยวกับกิจกรรมพลศึกษาและกีฬา ฝึกทักษะการบริหารร่างกาย การเคลื่อนไหวพื้นฐาน และการเล่นกีฬาตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมพลศึกษาและกีฬา มีทักษะในการเล่นกีฬา มีคุณธรรม เห็นคุณค่าของกิจกรรมพลศึกษาและกีฬา สามารถนำไปประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

หมายเหตุ

ในการเลือกกิจกรรมพลศึกษาตามคำอธิบายรายวิชาข้างต้นให้เลือกกิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมกีฬาบุคคลหรือคู่	กิจกรรมกีฬาทีม	กิจกรรมกีฬาหรือกิจกรรมพลศึกษาอื่น ๆ
ยิมนาสติก	บาสเกตบอล	กระบี่
กรีฑา	วอลเลย์บอล	กิจกรรมเข้าจังหวะ
เทเบิลเทนนิส	ฟุตบอล	แอโรบิกคานซึ
เทนนิส	ตะกร้อ	กีฬานันทนาการ
ว่ายน้ำ	เนตบอล	
แบดมินตัน	แชร์บอล	

3. **วิชาเลือกเสรี** แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มวิชาสุขศึกษามี 2 รายวิชา และกลุ่มวิชาพลศึกษามี 27 รายวิชา แต่ละรายวิชามีค่าหน่วยการเรียน เท่ากับ 0.5 หน่วยการเรียน คือ พ 027-0233 รายวิชาละ 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและฝึกทักษะการเล่นกิจกรรมพลศึกษาและกีฬาตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้มีทักษะในการเล่นกิจกรรมพลศึกษาและกีฬา เสริมสร้างสมรรถภาพของตนเอง มีคุณธรรม เห็นคุณค่าของกิจกรรมพลศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

หมายเหตุ

1. งานกรณีที่เลือก เรียนรายวิชา เสรีเข้ากับกิจกรรมที่กำลัง เรียน หรือเรียนแล้วใน วิชาบังคับเลือก ให้รวมเรียนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน หรือจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นแล้วแต่กรณี
2. รายวิชาเลือก เสรีพลศึกษาสามารถเลือก เรียนซ้ำได้แต่ต้องจัดการเรียนการสอน ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น
3. ผู้เรียนที่มีปัญหาทางร่างกายหรือสุขภาพ ให้รวมเรียนและครูพลศึกษาปรึกษา แพทย์แล้วพิจารณาจัดกิจกรรมพลศึกษาที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

5. การนำหลักสูตรมาใช้

การนำหลักสูตรมาใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่งและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความชำนาญในการใช้หลักสูตร มีนักการศึกษาหลาย ท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรมาใช้ไว้ดังนี้

สมิทร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า การนำหลักสูตรมาใช้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประเภท

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หลักสูตรในระดับชาติจะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาที่จะสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนและการประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ ครูยังไม่สามารถนำหลักสูตรไปสอนได้ ต้องตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรซึ่ง จะออกมาในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตรที่เรียกว่า ประมวลการสอน โครงการสอน หรือ แผนการสอน เพื่อขยายความหลักสูตรให้กระจ่างมากขึ้น และเมื่อครูจะลงมือทำการสอนจริง อาจต้องทำบันทึกการสอน เพื่อให้เห็นแนวทางในการสอนชัดเจนยิ่งขึ้น
2. การจัดปัจจัยสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามความ มุ่งหมายนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรทุกวิชา และทุกระดับชั้น เพื่อประกอบการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้กลมกลืนกันอย่างสมบูรณ์ และเอื้ออำนวยให้ครูและนักเรียนสามารถสอนและเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจะต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของ

โรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การกำหนดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกการเรียนการสอน ทั้งนี้รวมไปถึงความคล่องตัวในการบริหารงาน การเตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

3. การสอนของครู หัวใจสำคัญของ การนำหลักสูตรไปใช้ คือ การสอน และบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด คือ ครู ครูควรเอาใจใส่ต่อการสอน สอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกวิธีสอนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ถึงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง(2527) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูนำเอาโครงการของหลักสูตร ที่เป็นรูปแบบเหล่านั้นไปปฏิบัติให้บังเกิดผล และรวมถึงการบริหารงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกและนักเรียนสามารถสอนและเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

บุญมี เณรชอก (2528) ได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไว้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา จะประกอบด้วย

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ การจำแนกหลักสูตรเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ก่อนจะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรได้เข้าใจให้ตรงกัน และบางทิศทางเดียวกัน อาจประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การจัดทำเอกสารหลักสูตรชนิดต่าง ๆ ได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร เป็นต้น

2. การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ วัสดุหลักสูตรและวัสดุการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ ครูภัณฑ์ ตลอดจนอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งนอกจากจะจัดเตรียมแล้วยังครอบคลุมถึงการรักษาสภาพให้พร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้ด้วยความปลอดภัย ความสะดวกในการใช้ และการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

3. การสอนของครู เกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครู สมรรถภาพเกี่ยวกับความรู้ในเนื้อหา สมรรถภาพในการถ่ายทอดและสมรรถภาพในการบริหารการสอน การสอนนั้นจำเป็นต้องมีผู้สอนต้องรู้รอบ และรอบรู้ในเนื้อหาที่ตนเองสอน ส่วนสมรรถภาพในการถ่ายทอดนั้น หมายถึงวิถีทาง หรือวิธีการที่ผู้สอนใช้ในการกำหนดเนื้อหาไปสู่ผู้เรียนสมรรถภาพเกี่ยวกับการบริหารการสอนคือ ในการสอนของครูผู้สอนแต่ละรายวิชาว่า ได้มีการวางแผนและเตรียมการไว้อย่างไรบ้าง การบริหารการสอนจึงครอบคลุมกิจกรรมหลัก 4 อย่าง คือ การเตรียม

การสอน การสอน การวัดผลการสอนและการสอนซ่อมเสริม สำหรับภาาปฏิบัติงานของครูหรือผู้สอน เป็นการนำเอาสิ่งที่เตรียมการไว้ หรือมีอยู่ในตัวผู้สอนออกมาสู่การปฏิบัติให้ผลสัมฤทธิ์ผล

สังกัด อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนการนำเอาหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือไปสู่การเรียนการสอนภายในโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท เช่น

1. การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร
2. การเตรียมบุคลากรการบริหารและบริการหลักสูตร
3. การดำเนินการสอนตามหลักสูตร
4. การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมดจะเห็นว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ตามแต่ทัศนะของนักการศึกษาแต่ละท่านที่จะเน้นความสำคัญแยกย่อยแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแล้ว จะพบว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยสภาพแวดล้อม และอุปกรณ์
3. การจัดการเรียนการสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความหมายและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งผู้นำหลักสูตรไปใช้จะต้องนำเอาความมุ่งหมายของหลักสูตรไปตีความหมายให้ออกมาในรูปของเอกสารหลักสูตรที่เราเรียกว่า ประมวลการสอน และโครงการสอน ซึ่งจะช่วยขยายความของหลักสูตรให้กระจ่างมากขึ้น และเมื่อครูจะลงมือทำการสอนจริงจะต้องทำบันทึกการสอนอีกด้วย เพื่อให้เห็นแนวทางในการสอนออกมาเป็นรายชั่วโมง (สุมิตร คุณากร, 2523)

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนจึงรวมไปถึง การวางแผนการสอน การกำหนดค การสอน บันทึกการสอน และการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

วางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร

วิชัช วงษ์ใหญ่ (2523) กล่าวถึง การวางแผนงานเพื่อการใช้หลักสูตรนั้นครูหรือผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์หลักสูตรว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนครั้งนี้เป้าหมายที่แท้จริงคืออะไร และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และชุมชนเพียงไร การนำหลักสูตรมาปรับใช้นั้นทางโรงเรียนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไร วัสดุประกอบหลักสูตรและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จะจัดหาได้อย่างไรและโดยวิธีใด งบประมาณ อาคาร สถานที่เพียงพอหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจัดหาโดยวิธีใด จึงจะให้เข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง การนำหลักสูตรมาใช้ แม้ว่าตัวหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาดีเลิศเพียงใด ถ้าการใช้หลักสูตรขาดความเข้าใจและความมุ่งมั่นพร้อม การพัฒนาหลักสูตรไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดเอาไว้ว่าจะประสบความสำเร็จได้ยาก

การวางแผนการสอน

การวางแผนการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการสอนครั้งนี้มีเป้าหมายของหลักสูตรที่แท้จริงเป็นอย่างไร สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพียงใด การนำหลักสูตรมาใช้นั้นทางโรงเรียนมีการวางแผนอย่างไร ทั้งในด้านตัวครู วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาซึ่งในการใช้หลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) ได้กล่าวว่า การวางแผนการสอน เป็นส่วนหนึ่งของระบบการสอนที่เป็นการเตรียมการล่วงหน้าก่อนสอน โดยจะใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากการดำเนินงานตามระบบการสอน ซึ่งข้อมูลที่ต้องใช้ในการวางแผนการสอนมี 8 ประการ ดังนี้คือ

1. สภาพปัญหาและทรัพยากร เป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนที่ครูรวบรวมได้จากการสำรวจปัญหา และตรวจสอบทรัพยากรในแง่กำลังคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ข้อมูลส่วนนี้จะทำให้ผู้วางแผนกำหนดรูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียน และสื่อการสอนได้ชัดเจนขึ้น

2. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อกำหนดเรื่องที่จะสอนโดยกำหนดเป็นระดับหน่วยใหญ่ที่อาจต้องสอนหลายครั้ง และระดับบทเรียนที่เป็นเนื้อหาของ

การสอน 1 ครั้ง สำหรับเนื้อหาระดับบทเรียนก็ต้องวิเคราะห์ออกเป็นหัวเรื่อง และหัวข้อย่อย เช่นเดียวกัน

3. การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอายุ ระดับความพร้อม และความรู้เดิมของผู้เรียน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่มีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ

4. มโนคติ หรือความคิดรวบยอด เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ "สาระ" หรือ "แก่นของเนื้อหา" ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับ ครูต้องกำหนดค่าให้เด่นชัดก่อนว่าต้องการให้นักเรียนได้รับ "มโนคติ" หรือ "ความคิดรวบยอด" ที่เป็นแก่นสารของเนื้อหาอะไรบ้าง

5. วัตถุประสงค์ นั้นเป็นเป้าหมายแห่งความสำเร็จ ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนที่ครูกำหนดไว้ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะก็นิยมกำหนดไว้ในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

6. กิจกรรมการเรียน เป็นข้อมูลที่ครูต้องคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมการเรียนอะไรบ้าง โดยคำนึงถึงกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและกิจกรรมการเรียนเป็นหลัก

7. สื่อการสอน เป็นข้อมูลที่ครูต้องคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าเช่นเดียวกัน โดยพิจารณา กิจกรรมการเรียนเป็นหลัก

8. การประเมิน เป็นข้อมูลที่ครูต้องคาดการณ์ไว้ว่า จะตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร ทั้งในส่วนที่เห็นพฤติกรรมเดิม (ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว) พฤติกรรมต่อเนื่อง (พฤติกรรมย่อยที่ครูต้องให้นักเรียนเรียนรู้ในที่ละน้อย) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (พฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งครูคาดหวังไว้)

เมื่อได้ข้อมูลครบทั้ง 8 ประการแล้ว ครูก็สามารถวางแผนการสอนได้ การวางแผนการสอนทำได้ 2 แนว คือ แนวแรกเป็นการวางแผนระยะยาว หมายถึง การวางแผนการสอนที่ยึดหน่วยการสอน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระค่อนข้างกว้าง ต้องใช้เวลาในการสอนเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน แนวที่สองเป็นการวางแผนระยะสั้น หมายถึง การวางแผนการสอนที่มุ่งเข้าให้เสร็จสิ้นเป็นครั้ง ๆ ไป

กำหนดการสอน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้กล่าวว่า ลักษณะของกำหนดการสอน อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. กำหนดการสอนรายสัปดาห์ หมายถึง การคัดเลือกเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ สักส่วนที่แบ่งไว้เป็นรายสัปดาห์

2. กำหนดการสอนรายวัน หมายถึง การคัดเลือกเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ตาม สักส่วนที่แบ่งไว้เป็นรายวันว่า วันหนึ่ง ๆ จะสอนเรื่องอะไรบ้าง จะสอนเรื่องไหนอย่างละกี่คาบ

บำรุง กลัศจรรย์(2527) กล่าวว่า กำหนดการสอน คือ เอกสารที่กำหนดเนื้อหา สารของแผนการสอน และคู่มือครูที่จะสอนตลอดปีว่าจะสอนเรื่องใด ตอนใด กิจกรรมใด ต้องสอนก่อนหลัง ใช้เวลาแต่ละ เรื่องมากน้อยเพียงใด กำหนดการสอนจะช่วยทำให้สอนได้ครบถ้วน ตามหลักสูตร

เพราะฉะนั้น กำหนดการสอนจึงช่วยให้ครูทราบว่า จะต้องสอนเนื้อหา กิจกรรมใด มากน้อยเพียงใด และให้ครบถ้วนตามหลักสูตร

ในการจัดทำกำหนดการสอนนี้ กรมวิชาการได้เสนอแนวปฏิบัติที่ว่า ครูผู้สอนควรจะได้ จัดทำกำหนดการสอนและตารางสอนเอง โดยอาจรวมกลุ่มกันจัดทำในระดับโรงเรียนที่มีชั้นเรียน นั้น ๆ หลายห้องเรียน หรือจัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน ถ้า จำเป็นจริง ๆ จะทำในระดับอำเภอก็ได้ แต่ควรให้ผู้สอนชั้นนั้น ๆ เป็นผู้ทำ ทั้งนี้เพราะผู้สอน ย่อมเข้าใจเนื้อหาสาระ กิจกรรมต่าง ๆ ในแผนการสอนได้ดีกว่า และสามารถพิจารณาจัดแบ่ง เนื้อหา กิจกรรมมาให้เหมาะสมกับช่วงเวลาแต่ละวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

จากแนวคิดที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจัดทำกำหนดการสอน คือ เอกสารที่ กำหนดเนื้อหาสาระของแผนการสอน และคู่มือที่จะสอน ตลอดปีว่าจะสอนเรื่องใดตอนใดกิจกรรม ใดต้องสอนก่อนหลัง ใช้เวลาแต่ละ เรื่องมากน้อยเพียงใด โดยแบ่งออกเป็นกำหนดการสอนราย สัปดาห์ และกำหนดการสอนรายวัน

แผนการสอน

แผนการสอนนับเป็นเอกสารหลักสูตรที่สำคัญที่สุด สำหรับครูที่จะใช้ในการสอนเพื่อให้บริการลูกค้าหลักสูตร เพราะแผนการสอนจะบอกสิ่งที่จะต้องสอน กระบวนการสอนและกำหนดเวลาในการสอนไว้ครบถ้วน ในการจัดทำแผนการสอนนั้น จะต้องนำเอาหลักสูตรมาขยายให้มีรายละเอียดมากขึ้น และแบ่งเป็นตอน ๆ หรือเป็นเรื่อง ๆ เพื่อทำเป็นแผนการสอนแต่ละเรื่องไป การจัดทำแผนการสอนนั้นทางกรมวิชาการได้ให้ผู้ชำนาญทางด้านการสอน และมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา เช่น ครู ศึกษานิเทศก์ มาช่วยกันจัดทำเป็นแผนการสอนแกนกลางขึ้น จากแผนการสอนแกนกลางนี้ เขตการศึกษาต่าง ๆ 12 เขต จะนำไปปรับเพิ่มเติม ลด ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโดยใช้นุศลากรในท้องถิ่นนั้น ๆ ช่วยกันจัดทำซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่น แผนการสอนนี้ได้ เพิ่ม ลด จนเหมาะสมกับท้องถิ่นแล้ว จึงจะเป็นแผนการสอนที่ครูในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้จริง ๆ

อาคม จันทร์สุนทร (2520) ได้กล่าวถึง ลักษณะของแผนการสอนนั้น ควรมีรูปแบบซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. เลขที่ของแผนการสอน เป็นลำดับที่ของแผนการสอนในวิชานั้น ๆ
2. ชื่อแผนการสอน เป็นชื่อหัวข้อเรื่องที่จะสอน
3. คาบเวลาที่ใช้สอน เป็นการกำหนดว่าใช้เวลาในการสอนกี่คาบ (1 คาบคือ 20 นาที)
4. ความคิดรวบยอด เป็นหลักหรือจุดสำคัญของ เรื่องที่สอน
5. จุดประสงค์ ส่วนใหญ่เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนเรื่องนั้น ๆ
6. เนื้อหา เป็นรายละเอียดของเนื้อ เรื่องที่จะสอน
7. กิจกรรมการเรียน เป็นการบอกแนวทางการกระทำของนักเรียนว่า นักเรียนจะทำอะไรบ้างในการเรียนเรื่องนั้น ๆ
8. การประเมินผล เป็นการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

พันทิพา อุทัยสุข (2524) ได้แบ่งระดับของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. แผนการสอนระยะยาว ครูจะศึกษาเนื้อหาวิชาในหลักสูตร คู่มือครูและคู่มือการสอน และจะแบ่ง เนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน จัดลำดับตามความเหมาะสมกับผู้เรียน และระยะเวลา

2. แผนการสอนระดับหน่วย เมื่อแบ่งหน่วยการสอนแล้ว จะกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วางแผนจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับ เนื้อหา วัตถุประสงค์และลักษณะของผู้เรียน กำหนดสื่อการสอน วิธีการประเมินผลและ เครื่องมือ
3. แผนการสอนระดับบทเรียน ก่อนสอนแต่ละบทเรียนที่อยู่บนแต่ละหน่วยการสอน ครูจะต้อง เขียนแผนการสอนให้ชัดเจน เพื่อเตรียมกิจกรรมและสื่อการสอนได้ เหมาะสมกับบทเรียน

คู่มือครู

คู่มือครู หรือเอกสารประกอบแผนการสอน เป็นเอกสารที่หารายละเอียดมากขึ้น เพื่อจะช่วยให้ครูใช้แผนการสอนได้สะดวก ซึ่งมักจะเป็นคู่มือเฉพาะวิชา หรือกลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่ง

คู่มือครูมี 3 แบบ คือ

1. คู่มือครูรายวิชา เป็นการเสนอแนะวิธีการสอนต่าง ๆ เป็นรายวิชาและระดับชั้นอย่างกว้าง ๆ
2. คู่มือครูสอนรายวิชาและรายชั้น เป็นการเสนอแนะรายละเอียดมากกว่าประมวล การสอน และเสนอแนะการสอนเป็นรายบทเรียนไว้โดยเฉพาะ
3. คู่มือครูสอนรายชั้นเรียน ยังจัดทำเป็นส่วนน้อย จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก แก่ครูผู้สอนรายชั้นเรียน มีครบทุกหมวดวิชา เสนอแนะการสอนไว้อย่างกว้าง ๆ หลายวิธีการ แยกกิจกรรมรายวิชาไว้เป็นตอน ๆ หรือใช้วิธีเสนอแนะวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนวิชา แล้วนำใบ สุ่มปริวารโดยสัมพันธ์กัน วางแนวการสอนกว้าง ๆ เป็นรายเดือน รายสัปดาห์ ทั้งนี้ครูผู้สอน จะมองเห็นขอบเขตจุดประสงค์แห่งการสอน เลือกกิจกรรมและวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสม

สันต์ ธรรมบำรุง (2527) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดทำคู่มือครู มีดังนี้

1. จุดประสงค์ของวิชาและผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. ขอบข่ายและธรรมชาติของ เรื่องที่จะสอน
3. ข้อเสนอแนะกว้าง ๆ เฉพาะเรื่อง เครื่องช่วยสอน กิจกรรม วิธีสอน การ ประเมินผลแต่ละบทเรียน ฯลฯ
4. ภาคผนวก เช่น กิจกรรมที่เสนอแนะไว้แสดงรายละเอียด แผนผัง แผนภูมิที่จะ ปฏิบัติตามได้
5. หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบที่จะใช้ประกอบการเรียน

บันทึกการสอน

สุวัฒน์ พุทธิเมธา (2523) กล่าวว่า การทำบันทึกการสอน นับว่าเป็นขั้นสำคัญที่สุดของการวางแผน เพื่อปฏิบัติการสอนของครู เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการที่จะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาบนทางที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

บำรุง กลัดเจริญ (2527) ได้กล่าวว่า การทำบันทึกลงในกำหนดการสอน เหมาะสำหรับครูที่มีประสบการณ์ ส่วนครูใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์การเตรียมการสอนระยะสั้นด้วยวิธีการทำบันทึกการสอนอย่างละเอียด เพื่อให้ครูจะได้มีความพร้อมในการสอน เกิดความรู้สึกรู้สึกมั่นใจ เชื่อมมั่นในตัวเอง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดี การทำบันทึกการสอนมีองค์ประกอบรูปแบบและขั้นตอนในการทำดังต่อไปนี้

องค์ประกอบของบันทึกการสอนมี 8 ประการ

1. วิชา หัวเรื่อง เวลาเรียน และระดับชั้น เป็นส่วนที่บอกว่าแผนการสอนนี้เป็นของวิชาอะไร เรื่องอะไร ใช้เวลาเรียนเท่าไร ใช้สำหรับสอนชั้นไหน
2. เนื้อหา เป็นเนื้อเรื่องที่ต้องการจะให้เด็กเกิดการเรียนรู้
3. ความคิดรวบยอด/หลักการ เป็นสาระหรือจุดสำคัญของเรื่องที่สอน
4. จุดประสงค์การเรียน เป็นสิ่งที่เราคาดหวังว่าจะให้เกิดผลในแง่ของพฤติกรรม จะเขียนมาในรูปของความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติหรืออเนกประเภทก็ได้

5. วิธีสอน และกิจกรรม

วิธีสอน หมายถึง วิธีการหรือการกระทำที่ผู้สอนมุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ครูต้องการ หรืออาจพูดได้ว่า วิธีสอนนี้พึงเล็งเห็นในกิจกรรมของครู

กิจกรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนให้นักเรียนกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในส่วน of นักเรียน

ในวิธีสอน และกิจกรรม อาจแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

- ก. การนำเข้าสู่บทเรียน
- ข. การดำเนินการสอน
- ค. การสรุปบทเรียน

6. สื่อการสอน และบรรณานุกรม หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนที่ช่วยให้การดำเนินการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วและได้ผลดี ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดในการเรียนได้

บรรณานุกรม คือ ตารางแบบเรียนที่บังคับใช้ในโรงเรียน และที่อยู่นอกเหนือจากตารางที่บังคับใช้ เป็นหนังสือที่นำมาใช้อ้างอิงประกอบการสอน

7. การวัดและการประเมินผล หมายถึง วิธีการและเครื่องมือ ตลอดจนเกณฑ์ที่จะต้องยึดใช้ในการประเมินผลของบทเรียนนั้น ๆ

8. หมายเหตุ สำหรับบันทึกความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวในการสอน หลังจากที่ได้สอนไปจริง ๆ แล้ว เช่น

8.1 ผลการสอนเป็นอย่างไร นักเรียนเข้าใจหรือสนใจหรือไม่ ในการประเมินเราได้ผลผลิตห่างจาก เกณฑ์เฉลี่ยไหม ถ้าได้ห่างควรจะสอนใหม่หรือไม่อย่างไร

8.2 มีอุปสรรคหรือเหตุการณ์กะทันหันอะไรเกิดขึ้น ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความเตรียมไว้มีอะไรบ้าง และจะนำหัวข้อนี้ไปสอนเมื่อไร

การทำบันทึกการสอนนั้น จะจัดทำในระดับชั้นเรียน เป็นหน้าที่โดยตรงของครูผู้สอน ในการทำบันทึกการสอนนั้น อรุณวรรณ เกตุอร่าม(2526) ได้กล่าวว่า เอกสารประกอบหลักสูตรมีมากชนิด สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ครูมากที่สุด ในการเตรียมการสอน คือ แผนการสอนย่อยหรือบันทึกการสอน แม้ว่าครูจะมีคู่มือครู หรือแผนการสอนอยู่แล้วทุกชั้นทุกวิชาแล้วก็ตาม แต่ยังคงยากลำบากในการแปลงไปสู่การสอน เพราะขอบข่ายกว้างอยู่ เนื่องจากในแต่ละบท หรือแต่ละหน่วยในแผนการสอน หรือคู่มือนั้น ใช้เวลาในการสอนมากอาจเป็น 10 คาบ 15 คาบ หรือมากกว่านั้น ถ้าครูไม่มีแผนการสอนย่อยหรือบันทึกการสอน จะมีลักษณะแคบเข้าโดยกำหนดเวลาตามที่ครูต้องการ ครูก็จะนำทราบว่าในการสอนแต่ละครั้งจะสอนมากน้อยแค่ไหน วิธีการสอนอย่างไร และใช้เวลาเท่าไร ดังนั้นครูจึงควรต้องทำบันทึกการสอน นอกจากแนวคิดดังกล่าวแล้ว นิตยา เจริญผลวิทธิ (2531) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน และเอกสารประกอบหลักสูตรพบว่า ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผน เพื่อการสอนด้วยวิธีให้ครูมีส่วนร่วมจัดทำกำหนดการสอน มีการจัดทำแผนการสอนย่อย หรือบันทึกการสอนด้วยวิธีให้ครูแต่ละคนจัดทำก่อน 1 สัปดาห์ นอกจากนี้ก็มีงานวิจัยของ วิโรจน์ วัฒนา นิมิตกุล(2529) พบว่า ในด้านการจัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการทำ กำหนดการสอนโดยครูผู้

สอนเป็นผู้จัดทำเอง

กล่าวโดยสรุปแล้ว บันทึกการสอน คือ เอกสารที่กำหนดเนื้อหาสาระในการสอนของครูในแต่ละวัน การทำบันทึกการสอนทำให้ครูเกิดความพร้อมที่จะสอน เกิดความมั่นใจในตนเอง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

เอกสารประกอบหลักสูตร

เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายรายละเอียดของหลักสูตร ให้นำมาใช้หลักสูตรบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู ฯลฯ

สงัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวว่า เอกสารประกอบหลักสูตรเป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรเพื่อให้นำหลักสูตรไปใช้ได้ผลตามความมุ่งหมาย ตัวอย่างของเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือเกี่ยวกับนำหลักสูตร หรือคู่มือหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ คู่มือประเมินผลการเรียน ฯลฯ เป็นต้น

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2522) ได้กล่าวถึง เอกสารประกอบหลักสูตรว่าเป็น วัสดุสิ่งพิมพ์ที่แนะนำการจัดกิจกรรม หรือใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ประมวลการสอน แผนการสอน คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร หนังสือเรียน ฯลฯ

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร จะช่วยให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ(2522) ได้เสนอแนะวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การแนะนำที่ก่อให้เกิดการแก้ปัญหา การปรับปรุงงาน และการริเริ่มงาน เช่น แนะนำเกี่ยวกับหลักการสอน หลักการวัดผล หลักการบริหาร ข้อคิดเห็นต่าง ๆ

2. การประชุมชี้แจง เป็นการชี้แจงให้ข้อมูล เช่น ชี้แจงโครงสร้างของหลักสูตร ฯลฯ

3. การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมเพื่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งมักจะเป็นภาคปฏิบัติ เช่น การประชุมปฏิบัติการหาแผนการสอน การผลิตอุปกรณ์ ฯลฯ

4. การประชุมสัมมนา เป็นการประชุมเพื่อเสริมสร้างความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งมีวิธีการหลายอย่าง เช่น การบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การสาธิต การศึกษาดูงาน

สงค์ อุทรานันท์ (2523) กล่าวถึง การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรว่า ระหว่างการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานส่วนกลางควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และการติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนดำเนินการด้วยความถูกต้องหรือไม่ หากมีปัญหาจะได้หาทางแก้ไขให้ลุล่วงไป การนิเทศการใช้หลักสูตรหรือการนิเทศการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศ คือ เป็นกระบวนการทางานร่วมกันเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ใช่ว่าเป็นการตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด โดยลักษณะนี้ผู้นิเทศก์จำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนการบริหารงาน จำเป็นต้องมีการนิเทศและควบคุมการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2529) กล่าวถึง งานหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาว่ามี 10 ประการคือ

1. งานด้านพัฒนาหลักสูตร เช่น การวางแผนโครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างการสอน การกำหนดตัวผู้สอน
2. การจัดระบบการสอน เช่น การจัดกลุ่มนักเรียน จัดตารางสอน
3. การคัดเลือกบุคลากรผู้สอน
4. การจัดส่งอำนาจความสะดวก
5. การจัดอุปกรณ์การสอน ตรวจสอบ คัดเลือกอุปกรณ์
6. การจัดอบรมครูประจำการ
7. จัดประชุมปฐมนิเทศสมาชิกใหม่
8. จัดบริการด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายหลักของการสอน เช่น การวางนโยบายให้ครูเข้ามามีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์อันดีในการทางาน
9. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. การประเมินผลการสอน

สุจริต เพียรชอบ (อ้างใน วาโลร์คน์ บูลส์วาล์, 2529) ได้กล่าวถึง งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ครูใหญ่สามารถทำได้ มีดังนี้

1. การช่วยเหลือครูทางด้านวิชาการและด้านบริหาร เช่น การอบรมครู การสัมมนา การให้คำปรึกษา การสาธิตการสอน การจัดหนังสือ ปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัย การบริการรถทัศนูปกรณ์ การสนับสนุนให้ครูไปเรียนเพิ่มเติม เป็นต้น
2. การช่วยเหลือครูในปัญหาส่วนตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ครูสามารถรับทุกข์ด้วยทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาในการทำงาน
3. การสร้างขวัญของคณะครู เช่น จัดสภาพการทำงานให้ดี สะดวกสบาย ทำให้ครูเกิดความอบอุ่น การดำเนินงานเป็นแบบประชาธิปไตย มีความยุติธรรมต่อทุกคน
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน เช่น จัดผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

การนิเทศและติดตามให้ความช่วยเหลือแนะนำ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการช่วยให้นักครูได้ดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียนมากที่สุด

การจัดปัจจัยสภาพแวดล้อม และอุปกรณ์

สมิทร คุณานุการ (2523) กล่าวว่า หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามความมุ่งหมายนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจแตกฉานในหลักสูตรทุกวิชาและทุกระดับชั้น เพื่อที่จะประสานการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้กลมกลืนกันอย่างสมบูรณ์ และเอื้ออำนวยให้ครูและนักเรียนสามารถสอน และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจะต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การกำหนดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้รวมไปถึงความคล่องตัวในการบริหารงาน การเตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

การเตรียมบุคลากร

การเตรียมบุคลากรเป็นงานที่สำคัญในการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรที่ประกาศใช้ใหม่ บุคลากรสำคัญที่จะต้องเตรียม ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหาร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) กล่าวว่า การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่นั้น ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ถ้าครูไม่ได้รับการอบรมนวัตกรรมเทคโนโลยี วิธีสอน กระบวนการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ แม้จะเขียนเสนอแนะไว้ชัดเจนที่หลักสูตร คู่มือครู แต่การนำไปใช้อาจจะมีการสื่อสารได้ไม่เต็มที่ การใช้หลักสูตรจะดำเนินไปอย่างขาดประสิทธิภาพ การดำเนินการอบรมครู เพื่อใช้หลักสูตรใหม่นั้น ควรจะจัดในรูปแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้กล่าวว่า การที่จะให้การเรียนการสอนบรรลุสู่เป้าหมาย วิชาเรียนควรได้เตรียมครูก่อนเข้าชั้น ดังนี้

1. จัดประชุมชี้แจงหลักสูตร
2. จัดสัมมนาให้ความรู้ทางวิชาการ
3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติ
4. จัดให้มีการสาธิตการสอน
5. จัดศึกษานอกสถานที่
6. รวบรวมอุปกรณ์ และแหล่งวิชาการ

สวัสดิ์ อุทรานันท์(2527) กล่าวถึง การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรใหม่ อาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การอบรม การประชุมสัมมนา การเผยแพร่ทางเอกสารและสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ

ธารง บัวศรี (2531) กล่าวถึง การเตรียมครูหรือผู้สอนไว้ดังนี้ ครูหรือผู้สอนนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ที่จะทำการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว เพราะเป็นผู้นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับผู้เรียนจริง ๆ ดังนั้นก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ผู้ที่รับผิดชอบจะต้อง เตรียมครูให้พร้อมทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทักษะในการใช้หลักสูตรและ เจตคติที่พึงมีต่อหลักสูตร ตลอดจนโครงสร้างและ เนื้อหาสาระของหลักสูตร

สำหรับทักษะในการใช้หลักสูตร นอกจากจะต้องมีทักษะ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการเรียนการสอน การปกครองชั้นเรียนและการประเมินผลการเรียนรู้แล้ว ยังต้องมีความเข้าใจในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้วย ในขณะที่เดียวกันจะต้องหาความเข้าใจให้ผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้สอนมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

การเตรียมครูผู้สอนอาจทำได้หลายวิธี เช่น การจัดประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่อง นโยบาย จุดมุ่งหมายของการศึกษา โครงสร้าง รูปแบบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ของหลักสูตร การอบรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจเฉพาะเรื่อง การประชุมปฏิบัติการ เพื่อฝึกทักษะที่จำเป็น เช่น การจัดทาหน่วยการเรียนการสอน วิธีสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

ภคณา วุฒิชะพงษ์ (2533) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดครูเข้าสอนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหา และเลือกวิธีการใช้บุคลากรได้ อย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ก่อนจะจัดครูเข้าสอน ควรจะต้องมีการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและมีหลักการในการจัดครูเข้าสอน เนื่องจากส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมากและโดยตรง

เอกสารประกอบการใช้หลักสูตร

เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเอกสารจัดทำขึ้นเพื่ออธิบายรายละเอียดของหลักสูตร ให้การใช้หลักสูตรบรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู ฯลฯ

วิชัย ราชวรศิริ (2522) ได้กล่าวถึง เอกสารประกอบหลักสูตรว่าคือ วัสดุสิ่งพิมพ์ ที่แนะนำการจัดกิจกรรม หรือใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ประมวล การสอน แผนการสอน คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร หนังสือเรียน ฯลฯ

สงัด อุทรานันท์(2527) กล่าวว่า เอกสารประกอบหลักสูตรเป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลตามความมุ่งหมาย ตัวอย่างของเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หรือคู่มือหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ คู่มือการประเมินผลการเรียน ฯลฯ เป็นต้น

การจัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนและครู เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องได้แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น ดังนั้นครูทุกคนจะต้องพยายามจัดหาหรือทำสื่อการเรียนต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้สังเกต และค้นคว้าคำตอบเพื่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน เนื้อหาวิชานั้น ๆ รวมทั้งครูจะต้องรู้แหล่งที่จะชี้แนะให้นักเรียนสามารถไปค้นคว้าหาความรู้ได้ นอกเหนือมาจากที่ครูนำมาให้อีกด้วย แทนที่ครูจะเป็นผู้สอนหรือบอกเล่าให้ฟังแต่ผู้เดียว (กรมวิชาการ, 2521)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า หมายถึง อุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ทัศนีย์ สุขเมธี (2527) ได้กล่าวถึง สื่อการเรียนการสอนว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. ประเภทวัสดุ หรือเรียกว่า สื่อขนาดเล็ก ได้แก่ วัสดุที่นำเสนอความรู้ด้วยตัวของสื่อเองไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ เช่น บัญชีเทศ บัตรคำ ของจำลอง สมุดภาพแผ่นที่อุปกรณ์กีฬา และยังรวมถึงวัสดุที่ต้องอาศัยเทคนิคประกอบ คือ อาศัยเครื่องมือกลไกอันเป็นตัวนำเสนอเรื่องราว หรือความรู้ต่าง ๆ เช่น การบันทึกเสียง แผ่นเสียง สไลด์ เทปบันทึกภาพ
2. ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเทปบันทึกเสียง
3. ประเภทเทคนิคหรือวิธีการ หรืออาจเรียกว่า การใช้กิจกรรมนั่นเอง กิจกรรมที่เข้าในการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ได้แก่ การเล่นละคร การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การเล่าเรื่อง ฯลฯ

การจัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไว้บริการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานหลักสูตรนำไปใช้ได้สะดวก ทันเวลา และคุ้มค่า การบริการวัสดุ และ

เอกสารประกอบหลักสูตรจะบรรลุเป้าหมายนั้นมีขั้นตอนดังนี้

1. ครูวิเคราะห์และตรวจสอบความต้องการวัสดุเอกสารประกอบหลักสูตรแล้ว แจ้งให้โรงเรียนทราบ
2. โรงเรียนรวบรวมและวิเคราะห์ความต้องการของครู แยกประเภทเป็นสิ่งต้องจัดหาและจัดซื้อ
3. โรงเรียนส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่ให้บริการ ได้แก่ อาเภอจังหวัด สำหรับสิ่งที่ต้องการจัดซื้อโดยใช้งบประมาณ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมการสอนที่เป็นท้องถิ่น ฯลฯ ให้ส่งไปยังศูนย์วิชาการระดับโรงเรียน ศูนย์วิชาการจังหวัด และเขตการศึกษา
4. หน่วยงานที่ให้บริการตามข้อ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแล้วดำเนินการผลิตหรือจัดหาตามความต้องการ แล้วนำบริการโรงเรียนหรือหน่วยปฏิบัติ
5. หน่วยงานตามข้อ 3 ได้แก่ เขตการศึกษา และจังหวัด ส่งข้อมูลไปยังกรมวิชาการ เพื่อขอรับบริการในเรื่อง เอกสารหลักสูตร และขอความช่วยเหลือทางวิชาการ ในกรณีที่ไม่สามารถจัดบริการให้แก่หน่วยปฏิบัติได้
6. กรมวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการช่วยเหลือตามบทบาทหน้าที่ (กรมวิชาการ, 2534)

การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน จึงเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของครูรวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือและจัดบริการด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการสอนแก่ครูได้อย่างเพียงพอเหมาะสม

การจัดอาคารสถานที่

วาสนา คุณภาอภิสิทธิ์ (2529) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายได้มากนักเพียงใดนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ประกอบอีกหลายด้าน เช่น อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษามาก

หลักสูตรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะวิชาพลานามัยเป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเป็นส่วน
ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกประกอบการเรียน
การสอนให้เพียงพอเหมาะสมและปลอดภัย

กรมพลศึกษา (2522) ได้ดำเนินการวิจัยและจัดสัมมนาทางวิชาการเพื่อหาเกณฑ์
มาตรฐานในการกำหนดบุคลากร งบประมาณ และสถานที่ในการพัฒนาการพลศึกษาและกีฬา
ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาขึ้น ได้สรุปผลการวิจัยและสัมมนา
ไว้ดังนี้

1. อาคาร

ให้มีอาคารพลศึกษา 1 โรง สระว่ายน้ำ 1 สระ และห้องสันทนาการกิจกรรม
เข้าจังหวะ ตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (ไม่เกิน 12 ห้องเรียน) มีอย่างน้อย 1 ห้อง

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง (ไม่เกิน 37 ห้องเรียน) มีอย่างน้อย 2 ห้อง

1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ (มากกว่า 37 ห้องเรียน) มีอย่างน้อย 2 ห้อง

2. สถานที่ กำหนดไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดสถานที่ทางพลศึกษาและกีฬาระดับมัธยมศึกษา

สถานที่	โรงเรียน		
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
- สนามกรีฑามาตรฐาน 400 เมตร			
ภายในบรรจุสนามฟุตบอลมาตรฐาน	1 สนาม	1 สนาม	1 สนาม
- สนามบาสเกตบอล	1 สนาม	2 สนาม	2 สนาม
- สนามวอลเลย์บอล	1 สนาม	2 สนาม	2 สนาม
- สนามตะกร้อ	1 สนาม	2 สนาม	2 สนาม
- สนามเทนนิส	1 สนาม	2 สนาม	2 สนาม
- สนามแฮนด์บอล	1 สนาม	2 สนาม	2 สนาม

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ประกาศกรม สุวรรณสุข (2524) กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเหนือไปจากกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้แนะแนวทางเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมิควรเป็นผู้ให้คำแนะนำ นำมาซึ่งผู้สั่งการ และครูควรทำหน้าที่ประสานงาน รับรู้ในการจัดวางแผน รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ
2. กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ดำเนินการยึดเป็นหลักในการทำงาน และเป็นขอบเขตของการดำเนินงานต่าง ๆ
3. รูปแบบการจัดกิจกรรม มุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ฉะนั้นต้องคำนึงถึงความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็กนักเรียน ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมแต่ละประเภทด้วยความสมัครใจและได้ผลดี
4. การจัดกิจกรรม ควรมีความสำคัญเท่าเทียมกับการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร

การประชาสัมพันธ์หลักสูตร หมายถึง การกิจที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะต้องวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อการสื่อสารสองทาง และเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตร บำรุงและแก้ไขความเข้าใจผิด ชักจูงและลดสาเหตุแห่งการขัดแย้งต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนนโยบายการดำเนินการใช้หลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533)

ธารง บัวศรี (2532) ได้เสนอการประชาสัมพันธ์หลักสูตร อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้การประชุมและการสัมมนาที่อาจนำมาใช้ในโอกาสอันควร การที่จะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์อย่างไร แก่ผู้ใด และเป็นงานหนักครั้ง เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป อย่างไร

ก็ตามสิ่งที่ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทราบก็คือ สิ่งสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น คืออะไร จะมีประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องอย่างไร และจะมีผลกระทบต่อบทบาทและหน้าที่ของเขาอย่างไร

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2533) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ควรจัดเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และภายหลังการใช้หลักสูตร การวางแผนประชาสัมพันธ์หลักสูตร มีดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
3. การกำหนดหัวข้อเรื่อง
4. การกำหนดระยะเวลา
5. การกำหนดสื่อและเทคนิค
6. การกำหนดงบประมาณ

การจัดการเรียนการสอน

เป็นการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต การจัดการเรียนการสอน จึงประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้คือ การสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและอุปกรณ์

สมิทร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การสอน และบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด คือ ครู ครูควรเอาใจใส่ต่อการสอน สอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกวิธีสอนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ถึงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร

สมน อมรวิวัฒน์ (2526) กล่าวว่า การสอน คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น

1. มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กันขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

จึงกล่าวได้ว่าการสอนของครู เพื่อให้เด็ก เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรม และมีลักษณะนิสัยตามจุดหมายของหลักสูตร

องค์ประกอบการสอน

วิญญู สาทร (2523) กล่าวว่า องค์ประกอบของการสอนมี 3 ประการ คือ

1. วิธีสอน
2. เครื่องมือและสื่อการสอน
3. บุคลิกภาพและลักษณะ เฉพาะของครู

สุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2526) กล่าวว่า ครูพึงยึดถือสิ่ง เหล่านี้ในการสอนคือ

1. จุดมุ่งหมายของการศึกษาและจุดมุ่งหมายของบทเรียน
2. ลักษณะของ เนื้อหาวิชา
3. ลักษณะของผู้เรียน
4. ตัวครูเอง
5. สถานที่ บุคลากร และ เครื่องช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

จากแนวคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการสอนนั้นประกอบด้วย

1. การสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. เนื้อหาวิชา
3. การเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล
5. การใช้สื่อและอุปกรณ์

กรมวิชากร กระทรวงศึกษาธิการ (2522) ได้แบ่งกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอนหรือเทคนิคในการสอนไว้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การสอนที่ถือครูเป็นศูนย์กลางของความสนใจ เช่น การสอนแบบรายงานการ ใช้คำถาม การสาธิต ฯลฯ
2. การสอนที่เน้นเด็ก เป็นศูนย์กลางของความสนใจ เช่น การใช้หนังสือเรียน การมอบหมายงานให้ทำ หรือการค้นคว้าด้วยตนเอง การให้ทำแบบฝึกหัด หรือการให้การบ้าน

การอภิปรายกลุ่ม การให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ การทดลอง ฯลฯ

จาร์ส น้อยแสงดี (2520) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการที่จะเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน หรือเหมาะสมกับผู้เรียนนั้น ควรขึ้นอยู่กับลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. ความมุ่งหมายของบทเรียน
2. ลักษณะของบทเรียน
3. ธรรมชาติของวิชา
4. ธรรมชาติและพัฒนาการของวิชา
5. ความรู้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา
6. ความเปลี่ยนแปลงของสังคม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2521) ได้เสนอแนะแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรยึดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหา และความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิธีสอนให้เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม สืบสวนสอบสวน ฯลฯ

3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสรียนทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะ เฉพาะของ เอก์บุคคล และให้ผู้เรียนดำรงชีวิตในสังคมได้

จากวิธีการสอนและแนวทางการเลือกวิธีการสอนดังกล่าว การที่ครูผู้สอนจะเลือกวิธีการใดโดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละรายวิชา และจุดมุ่งหมายของบทเรียน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจดษาให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทั้ง 9 ขั้น เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนคิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น ครูผู้สอนต้องวางแผนกำหนดกิจกรรม และปรับ

ใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหาและกลุ่มผู้เรียน โดยครูผู้สอนน่าจะจำเป็นต้องดำเนินการสอนให้ครบทุกขั้นตอน เพราะการสอนแต่ละครั้งมีจุดเน้นที่ต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ทัศนะกระบวนการ 9 ขั้น ก็ เป็นสิ่งที่มุ่งหวังจะทำให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งกระบวนการมีดังนี้

1. ขั้นตระหนัก ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็น เห็นความสำคัญของปัญหานั้น ๆ ต้องการเรียนรู้หรือแก้ปัญหา
2. ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ ผู้เรียนนำปัญหามาแยกแยะสาเหตุความสำคัญ และพิจารณาองค์ประกอบของปัญหา
3. ขั้นสร้างทางเลือกที่หลากหลาย ผู้เรียนเสนอแนวทางแก้ปัญหา โดยไม่ต้องกังวลว่าดีหรือไม่ดี
4. ขั้นประเมินผลและเลือกทางเลือก ผู้เรียนคิดและอภิปรายถึงแนวทางในการแก้ปัญหา และเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
5. ขั้นปฏิบัติ ผู้เรียนตกลงวางแผนปฏิบัติทางเลือกโดยวิธีต่าง ๆ เช่น ลงมือทำการค้นหาความรู้
6. ขั้นปฏิบัติอย่างชื่นชม ครูติดตามให้กำลังใจ และยอมรับเพื่อให้ผู้เรียนให้ความร่วมมือและลงมือปฏิบัติงาน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ครูให้การส่งเสริม
7. ขั้นประเมินระหว่างปฏิบัติ ผู้เรียนตรวจสอบการปฏิบัติงาน รายงานผลการปฏิบัติ
8. ขั้นปรับปรุง ถ้ามีปัญหาในการทำงาน นักเรียนยอมรับปัญหา ช่วยกันเสนอแนะและนำไปปรับปรุงแก้ไขตนเอง
9. ขั้นประเมินผล ผู้เรียนสรุปผลการทำงานของตนเอง

การวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการเรียน เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบว่า นักเรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายทางการเรียนที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

การบริหารงานวัดและการประเมินผลของผู้บริหารโรงเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ควรคำนึงถึงหลัก 3 ประการคือ

1. การปฏิบัติต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอนโดย

คำนึงถึงหลักการและวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ถูกต้อง

2. การปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
3. การปฏิบัติตามระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง การวัดผลและการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สามารถจัดแบ่งลักษณะงานได้ 2 ส่วน คือ

1. งานทะเบียนและสถิติ
  2. งานวัดผลและประเมินผลการเรียน
- ขั้นตอนการบริหารงานวัดผลและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ผู้บริหารควรดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ

1. ชั้นเตรียมการ
2. ชั้นวางแผน
3. ชั้นปฏิบัติ
4. ชั้นประเมินผล

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีหลักงานการประเมินผลการเรียน ดังนี้คือ

1. สถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียนในเรื่อง เกณฑ์ และแนวดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผล
2. การประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยการเรียน การคิดจำนวนหน่วยการเรียนให้สอดคล้องตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ของแต่ละรายวิชา
4. ประเมินผลทั้งหมดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

การใช้สื่อและอุปกรณ์

การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนและครู เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องได้แจ่ม

แจ้งชัด เพื่อให้นักเรียนได้ใช้การสังเกต และค้นคว้าคำตอบเพื่อปัญหาต่าง ๆ

ธารง บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ต้องตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ ถ้ามีการกำหนดจุดประสงค์ไว้ชัดเจนการเลือกสื่อการเรียนการสอนย่อมทำได้ง่าย
2. ต้องเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานประสบการณ์ของผู้เรียน ตามปกติการจัดชั้นเรียนจะสอดคล้องกับวัยและเนื้อหาวิชา การจัดประสบการณ์ก็ยึดหลักเดียวกัน ถ้าจะให้ประสบการณ์ที่จัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จำเป็นต้องเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม
3. ต้องเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ผู้สอนควรศึกษาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนแต่ละคน และควรเปิดโอกาสให้เขาได้เลือกสิ่งที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสามารถ และความสนใจ และให้เป็นที่ยินยอมด้วย
4. ต้องเหมาะสมทั้งในด้านค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติ
5. ต้องหาง่าย และราคาถูก

6. บทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอนในการใช้หลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2525) กล่าวว่า การใช้หลักสูตรนั้นประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติเกี่ยวโยงกันโดยบุคคลหลายฝ่าย คือ

1. การบริหาร ได้แก่ การจัดทำแผนการดำเนินงานกิจกรรมไปตามหลักสูตร รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียน
2. การนิเทศติดตามผล ได้แก่ การช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตร รวมทั้งการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน
3. การเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมโดยครูและนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ ความคิด มีคุณธรรม และมีลักษณะนิสัยตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
4. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอน
5. การวัดผลการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการตรวจสอบนักเรียนว่า บรรลุจุดหมาย

ปลายทางที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ เพียงใด และบอกว่ามีส่วนใดบกพร่อง ต้องแก้ไขปรับปรุง
ต่อไป

ในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายนับตั้งแต่ครู ผู้บริหาร
นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ฯลฯ แต่ผู้ที่มีความสำคัญมากที่จะกล่าวถึงคือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่ง
มีบทบาทสำคัญที่จะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้ให้ความเห็นว่า การนำหลักสูตรไปใช้มีองค์คณะบุคคล
เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ

1. ครูใหญ่
2. ครูประจำชั้น
3. ชุมชนหรือผู้ปกครอง

สังัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร
2. ผู้บริหารโรงเรียน
3. หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาขาวิชา
4. ครูผู้สอน
5. บุคลากรอื่น ๆ

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว พอสรุปได้ว่าในการใช้หลักสูตรนั้นควรประกอบ
ด้วยบุคคล ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาขาวิชา
3. ครูผู้สอน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญอันดับแรก ในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน
จึงมีบทบาทเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยจะต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร ใน
ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวัสดุประกอบหลักสูตร งบประมาณอาคารสถานที่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ
การใช้หลักสูตร และสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรมีการ เตรียมอบรมครู เพื่อใช้

หลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้บริหารและคนในชุมชน การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร และการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทมากเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จะต้องหาการศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. การเตรียมวางแผนงานเพื่อการใช้หลักสูตร
2. การจัดเตรียมอบรมครูเพื่อให้ใช้หลักสูตรใหม่
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดตารางสอน
5. การจัดการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน
6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร
7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร
8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร

สวัสดิ์ อุทรานันท์(2528) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้หลักสูตรว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ทหาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อยู่อย่างชัดเจน
2. ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู
3. คำนึงการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น การจัดอบรม หรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น
5. ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงขอบข่ายงานบริหารและบริการหลักสูตรไว้ 4 ด้าน คือ

1. งานเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึงการเตรียมครูก่อนเข้าชั้นเรียนไว้ดังนี้

1.1 การจัดประชุมชี้แจงหลักสูตร แผนการสอน กิจกรรมที่จะใช้ในการสอน แต่ละระดับให้เป็นที่เข้าใจ

1.2 จัดสัมมนาให้ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักสูตร หลักการสอน แผนการสอน เนื้อหาวิชา และกิจกรรมที่จะใช้สอน

1.3 จัดประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้มีความเข้าใจมองเห็นปัญหา เตรียมวิธีแก้ปัญห และเพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการสอนวิชาภาคปฏิบัติได้ดี

1.4 จัดให้มีการสาธิตการสอน การจัดทำอุปกรณ์การสอน จัดทำตารางสอน ร่วมกัน ผลัดเปลี่ยนกันดูการสาธิตและให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกัน และช่วยกันแต่ละคนได้ปรับปรุงการสอนของตน และมีการประสานงานกันก่อนลงมือ ปฏิบัติการ

1.5 จัดศึกษานอกสถานที่เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้มีประสบการณ์มากขึ้น จากการดูโรงเรียนอื่น ๆ ศึกษาสภาพของท้องถิ่นเพื่อทราบแหล่งวิชาการ หรือมีโอกาสรู้จักกับบุคคลที่จะเป็นวิทยากรจากท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ควรจะได้ทราบถึงสภาพปัญหาของ ท้องถิ่น เพื่อนำมาสอนให้ตรงกับความเป็นอยู่ของเด็กในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

1.6 รวบรวมอุปกรณ์และแหล่งวิชาการตลอดจนวิทยากรทุก ๆ ด้าน ที่จะ สามารถส่งเสริมและเรียนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

2. การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความ สมารถใจของครูแต่ละคน

3. การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร อันได้แก่ เอกสารหลักสูตรสื่อการเรียน การสอนทุกชนิด

4. การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ แก่ครูผู้ใช้หลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้อง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน เป็นผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน ดังนั้นนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ หลักสูตรอย่างดีแล้ว ยังต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือครูใน โรงเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด และส่งผล ต่อคุณภาพของนักเรียนในที่สุด

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ท างานเป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงาน วิชาการ ตามปกติแล้วจะหาหน้าที่ต่อไปนี้ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา (2527) กล่าวว่

1. งานที่หลายฝ่ายพิจารณาร่วมกันโดยมีฝ่ายวิชาการเป็นเจ้าของเรื่อง เช่น การ จัดแผนการเรียน และการแบ่งกลุ่มนักเรียนเข้าเรียนวิชาเลือก พิจารณาจัดสรรงบประมาณ งานวิชาการ วางแผนการประเมินผลประจำภาคเรียน และการสัมมนาปฏิบัติการทางวิชาการ ภายในโรงเรียน เป็นต้น

2. งานที่ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการรับผิดชอบดูแลโดยตรง เช่น การจัดการการสอน การ จัดและดูแลดำเนินการสอนประจำภาค บริการสื่อการเรียนการสอนสำหรับครู บริการห้องสมุด และวัสดุทัศนูปกรณ์ การจัดกิจกรรมและสอนซ่อมเสริม ควบคุมการประเมินผลการเรียนของ สายวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลัก เกณฑ์และหลักวิชา ดูแลช่วยเหลือให้การ ใช้สถานฝึกอาชีพเป็น ไปตามระเบียบและหลัก เกณฑ์ เป็นต้น

3. งานส่งเสริมและประสานงาน เช่น ส่งเสริมในสายวิชา ทำแผนการสอนและ โครงการเรียน ประสานโครงการเรียนระหว่างวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาให้เสริมงานกันเป็น โครงการใหญ่และเกิดผลงาน ประสานโครงการฝ่ายวิชาสามัญ และกิจกรรมนักเรียนให้ สอดคล้องรับกัน ส่งเสริมและช่วยเหลือให้หมวดวิชาสร้างวัตถุประสงค์การสอนและ เครื่องมือวัด ผลขึ้นใช้เอง ส่งเสริมให้หมวดวิชาต่าง ๆ สร้างคู่มือประกอบการเรียนการสอนขึ้นใช้ ประกอบ การเรียนการสอน เป็นต้น งานต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ เข้า ประชุมหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ แล้วช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องให้ด้วย

4. งานเกี่ยวกับรายงานและข้อเสนอแนะ ตามปกติผู้บริหารโรงเรียนจะมีเวลา เอาใจใส่งานวิชาการน้อยอยู่แล้ว ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการต้องเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่รับผิดชอบให้ พร้อมที่จะรับการตรวจสอบ หรือพร้อมที่จะชี้แจงให้ข้อเสนอแนะ เมื่อมีโอกาสเหมาะสม จุดบอด จุดหนึ่งของงานวิชาการในโรงเรียน อาจจะอยู่ที่ผู้บริหารไม่ตรวจสอบ หรือไม่คิดคามผลการ ปฏิบัติงาน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการก็ไม่รายงาน หรือเสนอแนะหากไม่มีการร้องขอ และในทางอง เดียวกัน เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นขึ้นระหว่างผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับ หัวหน้าหมวดวิชา และหน่วยงานทางวิชาการควบคุมอยู่โดยตรงด้วย การสื่อสารในสายงานวิชาการ จึงเกิดขาด ตอนหัวหน้าหมวดวิชา

หัวหน้าหมวดวิชาเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบด้านวิชาการโดยตรง จึงจำเป็นต้องรู้รายละเอียด และ เข้าใจในองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นอย่างดี หัวหน้าหมวดวิชามีความรับผิดชอบในการดำเนินการสอน จัดทำประมวลการสอนในหมวดวิชาของตน ปรับปรุงการเรียนการสอน จัดหาตำราเรียน และหนังสือประกอบการเรียนการสอน ค้นคว้าหาวิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หัวหน้าหมวดวิชาต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาครูในหมวดวิชาของตน ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้านวิชาการ และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ และต้องประสานงานภายในหมวดวิชาของตนให้ดำเนินไปด้วยดี นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ จัดอาคารสถานที่ของงบประมาณจากฝ่ายวิชาการ เพื่อนำมาปรับปรุงงานวิชาการภายในหมวด ส่งเสริมการจัดชุมนุมทางวิชาการ จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน นับได้ว่าหัวหน้าหมวดวิชาทำหน้าที่ด้านวิชาการในการนำหลักสูตรไปใช้โดยแท้ (บุญมี เภรยอค, 2529)

สังค์ อุทรานันท์ (2527) กล่าวถึงบทบาทของหัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสาขาวิชา ควรดำเนินการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด และหาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบ
2. ช่วยวางแผน และจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบ
3. จัดหาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน และให้บริการแก่ครูคนอื่น ๆ ที่อยู่ในสายเดียวกัน
4. ดำเนินการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตร ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
5. ทำการประสานงานการใช้หลักสูตรกับหมวดวิชาอื่น ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของครูผู้สอน

ในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดัปรองเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนโดยตรง หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของครูผู้สอนเป็นสำคัญ สุมิตร คุณานุการ (2523) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการที่จะทำให้เกิดผลตามที่มุ่งหมาย สิ่งแรกที่ครูจะต้องทำคือ การ

ตีความหมายของความมุ่งหมาย ไม่ว่าจะ เป็นความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือความมุ่งหมายของ
หมวดวิชาก็ตาม ว่ามีความหมายในทางปฏิบัติอย่างไร จะจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะ
บรรลุความมุ่งหมายนั้น

สลัด อูทรานันท์ (2527) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในฐานะ เป็นผู้ใช้หลักสูตร
โดยตรง มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การนำหลักสูตรในโรงเรียนมีประสิทธิภาพดังนี้

1. ทาการศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อยู่
อย่างชัดเจน
2. ทาการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพ และความต้องการ
ของท้องถิ่น
3. ทาการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่
4. พยายามคิดหาวิธีสอนที่เหมาะสม หรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการนำ
หลักสูตรที่ตนเอง เป็นผู้ใช้

แรมสมร อยู่สภาพร (2531) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการนำหลักสูตรว่าครู
คือ ผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง คณะผู้สร้างหลักสูตรและผู้บริหารควรชี้แจงให้ครูได้ตระหนักถึงความ
สำคัญของคนต่อการนำหลักสูตร ให้เข้าใจหน้าที่และบทบาทอย่างถ่องแท้ ครูทุกคนควรจะมีความรู้
ความเข้าใจในหลักสูตรที่ตนจะสอนมาใช่ นอกจากนี้ครูควรจะได้รับการศึกษาให้มีความรู้ทาง
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอน การวัดและประเมินผลการสอน ตลอดจนความรู้
ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็กที่จะสอน ทั้งนี้เพื่อสามารถนำหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตร และพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนนั้นเป็นองค์
ประกอบที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน และส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยตรงครูต้องนำ
วิธีสอนต่าง ๆ อย่างตรงจุดหมาย และเหมาะสมกับสภาพการเรียนครูผู้สอนทุกระดับจาเป็นผู้
ต้องรู้และเข้าใจ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
กระบวนการ 9 ขั้น ครูผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการพัฒนา
อย่างสม่ำเสมอเป็นประจําจนเป็นนิสัย และใช้วิธีสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ค่านิยม และการจัดการ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องจัด
กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและท้องถิ่น แล้วให้ผู้
เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่สนใจจนเกิดการค้นพบด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอน เป็นผู้ให้คำ
แนะนำปรึกษา สิ่งที่จะช่วยครูให้สามารถฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการได้นั้น ครูจะต้อง

แสวงหา และพัฒนาเทคนิควิธีสอนหลายวิธี เช่น สอนอย่างไรผู้เรียนจึงจะเกิดความตระหนัก สอนอย่างไร ผู้เรียนจึงจะพัฒนากระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงควรศึกษาค้นคว้า และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่สามารถเอื้อต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการเหล่านั้น จนสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนที่คิดค้นได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมหาคำความรู้ และพัฒนาความสามารถต่าง ๆ เพื่อจะได้สนองจุดเน้นของหลักสูตรที่ต้องการเน้น ให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการนั่นเอง (สงบ ลักษณะ, 2533)

วาสนา ณ นคร (2533) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการใช้หลักสูตรเป็นข้อ ๆ คือ

1. ศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตร และองค์ประกอบของหลักสูตร ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา เวลาเรียน การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวหลักสูตร และ เอกสารหลักสูตรหลักสูตรชนิดต่าง ๆ เป็นอย่างดี

2. ศึกษาทำความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ ที่เอื้อต่อหลักสูตร

3. ต้องพอใจศึกษาแสวงหาคำรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. ครูต้องเตรียมการสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตร โดยพยายามใช้แผนการสอน คู่มือครู คู่มือแบบเรียน บัตรงานให้เป็นประโยชน์

5. พยายามแสวงหา จัดทำ และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์

6. พยายามใช้แหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในโรงเรียน ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

7. พยายามใกล้ชิดให้ความสนทนากับนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสอน

8. ทบทวนการสอนทุกครั้งอย่างมีจุดมุ่งหมาย

9. พยายามจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดตั้งชุมนุมให้เลือกตามความถนัด ความสนใจ เพื่อส่งเสริมพัฒนาด้านสุขภาพ พลานามัย ประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นพลเมืองดี

โดยที่ครูเป็นบุคคลสำคัญที่นำหลักสูตรไปใช้ในท้องเรียน ครูจึงมีส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่าผู้บริหารโรงเรียน ในการที่จะทำให้นักเรียนในภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งในแนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ก็ได้เน้นบทบาทของครูให้เป็นผู้ชี้แนะหรือคอยช่วยเหลือ ฝึกให้นักเรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักการศึกษา ค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มุ่งหวังนั้นครูต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ

1. สอนให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของรายวิชา หรือเนื้อหาวิชาที่จะสอนโดยครูจะต้องศึกษาจุดประสงค์ของรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่จะสอน เพื่อพิจารณาว่าจุดประสงค์ของรายวิชานั้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ เจตคติ หรือการปฏิบัติ
2. คำนึงถึงธรรมชาติของแต่ละรายวิชาและเนื้อหา
3. มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนา และมีค่านิยมที่พึงาม โดยครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดเป็นกระบวนการ (กรมวิชาการ, 2534)

จะเห็นว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรมาใช้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนตลอดจนจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรมาใช้ เพื่อนำหลักสูตรไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศิลาพงศ์ ศรีวุฒิ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดและดำเนินการบูรณาการผลศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผลศึกษา ผู้บริหารและนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 277 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนรัฐบาลมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทุกโรงเรียนมีการจัดดำเนินการบูรณาการผลศึกษาครบทั้ง 5 บูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาผลศึกษา เสริมสร้างคุณธรรม เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกทางกีฬาและสร้างมนุษยสัมพันธ์ กิจกรรมที่จัดให้มีการเรียนการสอนและแข่งขัน ได้แก่ ยืดหยุ่น เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล กอล์ฟ บาสเกตบอล ฟุตบอล มวยไทย แบดมินตัน ตะกร้อ

2. ปัญหาการจัดทำเนียบการดำเนินการเรียนการสอน ได้แก่ การขาดสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ขาดสนามฟุตบอล ขาดโรงฝึกนักกีฬา เวลา และชั่วโมงเรียนไม่เหมาะสม ขาดงบประมาณ ไม่มีห้องพัสดุ ขาดตารางแบบเรียนและคู่มือครู ปัญหาด้านการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน คือ ขาดงบค่าใช้จ่าย ขาดอุปกรณ์และเวลาไม่พอ

ทิพย์วัลย์ เรืองขจร (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 วิชาพลศึกษาของโรงเรียนในเขตการศึกษา 3" ศึกษาระบบ สอนตามครูพลศึกษา ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับจังหวัด และอำเภอในเขตการศึกษา 3 จำนวน 143 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษามีปัญหามากในด้านการสอนให้บรรลุจุดหมาย ประสงค์ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในวิชาตะกร้อ 1 ตะกร้อ 2 นอกจากนั้น ครูพลศึกษา ในโรงเรียนระดับอำเภอยังมีปัญหามากในด้านการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ ของวิชายืดหยุ่น 1 และยืดหยุ่น 2 อีกด้วย

ฐิติวรรณ คชวัฒน์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 วิชาพลศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" ศึกษาระบบสอนตามเป็น เครื่องมือในการวิจัย สอนตามครูพลศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 189 คน ผลการวิจัยพบว่า ในความมุ่งหมายของหลักสูตร ครูพลศึกษาเห็นว่าเป็นความมุ่งหมายที่เหมาะสมดี เนื้อหาวิชารายวิชาที่ประสบปัญหาในด้านการสอนมาก คือ กระบี่ ทั้งนักเรียนที่ให้ความสนใจในกิจกรรมที่เรียน และเนื้อหาวิชา มากเกินไป ในวิชาตะกร้อจะมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาไม่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน และอาจารย์ไม่มีความถนัดในการสอน และในวิชายืดหยุ่นมีปัญหาเกี่ยวกับการไม่สามารถวัดและ ประเมินผลได้ทุกด้าน ครูพลศึกษาเห็นว่าวิชาที่ควรบรรจุอยู่ในหมวดวิชาบังคับ คือ วอลเลย์บอล แบดมินตัน กีฬากระโดดสูง ฟุตบอลและศิลปะป้องกันตัว นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาด ความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์และสถานที่ เฉพาะอย่างยิ่งวิชากรีฑา เทเบิลเทนนิส และยืดหยุ่น

พงษ์ศักดิ์ ภูมิพันธ์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" จำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการ

สอนวิชาพลศึกษา รายวิชาบังคับทุกวิชาตามหลักสูตร พ.ศ.2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ประสบปัญหามาก คือ ด้านอุปกรณ์ สถานที่ เกี่ยวกับไม่มีห้องเปลี่ยนชุดกีฬา และไม่มีที่ต้มน้ำ หรือทำความสะอาดร่างกาย ด้านครูพลศึกษา เกี่ยวกับครูพลศึกษาไม่เพียงพอ อุปกรณ์การสอนไม่พอ สถานที่ไม่เหมาะสม เนื้อหาวิชาไม่เอื้ออำนวยในการจัดการแข่งขัน รายวิชาตะกร้อประสบปัญหามาก เกี่ยวกับนักเรียนหญิง เรียนทักษะใหม่ ๆ ได้ช้ากว่านักเรียนชาย รายวิชาเทเบิลเทนนิส ประสบปัญหาด้านอุปกรณ์และสถานที่ไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การดำเนินการสอนวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทั่วประเทศ" ศึกษาระบบสอบถามถามผู้บริหาร ครูพลศึกษา และครูสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ในการนำหลักสูตรพลศึกษาไปใช้สอนในโรงเรียน ครูผู้สอนพลศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 58.50 มีปัญหาพอควร
2. วิธีการสอนของครูพลศึกษาที่ใช้ในการสอนส่วนใหญ่ร้อยละ 73.30 ใช้วิธีการสอนแบบสาธิต
3. ความพอเพียงของอุปกรณ์ประกอบการสอนพลศึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 82.10 มีความเห็นว่าอุปกรณ์การสอนพลศึกษาที่มีอยู่ มีจำนวนไม่เพียงพอ

ยงธิน นิยมทอง (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 11 ศึกษาระบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สอบถามครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด และอำเภอ 162 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดและอำเภอ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สามารถสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ในระดับมาก ยกเว้นรายชืดหมุน และตะกร้อ ที่ครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอมีความคิดเห็นว่า มีความยากในการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดมีความคิดเห็นว่า การใช้หลักสูตรฉบับนี้มีปัญหาน้อยมาก และครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอมีปัญหาการสอนในระดับมาก ดังนั้น มีปัญหาเกี่ยวกับแบบเรียนวิชา

บาทเกตบอล วิชาตะกร้อ มีปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลวิชากรีฑา มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์และสถานที่ที่ทุกิชาขยง เว้นวิชากระบี่

รัศมี ไกรสงษ์ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูพลศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 วิชาพลศึกษา รายวิชาบังคับ" โดยใช่แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สอบถามครูพลศึกษาที่สอนรายวิชาบังคับ และนักเรียนที่ผ่านการ เรียนวิชาบังคับมาแล้ว ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สอบถามครู จำนวน 78 คน และนักเรียน จำนวน 781 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับจุดประสงค์วิชาพลศึกษา ในด้านประสพผลสำเร็จในการเรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาในการเรียนอยู่ในระดับน้อย โครงสร้างแผนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การจัดการรายวิชาแต่ละภาค เรียนและระดับชั้นมีความเหมาะสมแล้ว จุดประสงค์รายวิชาและเนื้อหาวิชาทุกวิชา เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ปัญหาการเรียนอยู่ในระดับน้อยทุกวิชา การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้หนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับมากทุกวิชา ยกเว้นวิชากระบี่ 1 - 2 วิธีการสอนใช้แบบบรรยายประกอบการสาธิตการสอน แบบสำรวจค้นการเคลื่อนไหว การสอนแบบวิธีมอบหมายงานอยู่ในระดับมากทุกวิชา ส่วนการสอนแบบการใช้เทปบันทึกภาพ อยู่ในระดับน้อยทุกวิชา วิธีการวัดและประเมินผลโดยถือเกณฑ์ตามรายการในแบบสอบถามอยู่ในระดับมากทุกวิชา

ความคิดเห็นของผู้สอนเกี่ยวกับจุดประสงค์วิชาพลศึกษา สามารถสอนได้ตามจุดประสงค์ และมีความสำคัญต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาการสอนอยู่ในระดับน้อย โครงสร้างแผนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด การจัดการรายวิชาแต่ละภาค เรียนและระดับชั้นมีความเหมาะสม จุดประสงค์รายวิชามีความชัดเจน สามารถสอนได้ตามจุดประสงค์ ปัญหาการสอนส่วนใหญ่อยู่นระดับน้อย การใช้สื่อการสอน ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับมาก สำหรับหนังสือพิมพ์ วิทยุ ะโศก ทัศน์ และรูปภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย เกี่ยวกับวิธีสอนการสอนแบบบรรยายประกอบการสาธิต การสอนแบบสำรวจค้นคว้า การสอนแบบวิธีมอบหมายงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก การสอนแบบการใช้เทปบันทึกภาพ อยู่ในระดับน้อย วิธีวัดและประเมินผลโดยถือ เกณฑ์ตามรายการในแบบสอบถามอยู่ในระดับมากทุกวิชา

ชัยณรงค์ แย้มขจร (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สถานภาพของโปรแกรมพลศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยใช่แบบประเมินสถานภาพของโปรแกรมพลศึกษา โปรแกรมโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 73 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพของโปรแกรมพลศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอยู่ในระดับ "ดีมาก" ร้อยละ 2.74, ระดับ "ดี" ร้อยละ 38.36, ระดับ "ปานกลาง" ร้อยละ 47.94, ระดับ "พอใช้" ร้อยละ 9.59 และระดับ "ต่ำมาก" ร้อยละ 1.37
2. สถานภาพของโปรแกรมพลศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างโรงเรียนระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อารีรัตน์ วัฒนรุ่งเรือง (2536) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการสอนพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการอาชีพหลักสูตร" โดยใช่แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูพลศึกษา จำนวน 486 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 448 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.50 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยคิดเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนร่วมพัฒนาการอาชีพหลักสูตร ส่วนใหญ่ เปิดสอนวิชาพลศึกษาในสาขาวิชาบังคับแก่นตามหลักสูตร เปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี เปิดสอนเป็นส่วนน้อย กิจกรรมพลศึกษาที่เปิดสอนพิจารณาตามความพร้อมของโรงเรียน ทางด้านอุปกรณ์สถานที่ จำนวนนักเรียนมีมากเกินพอ ครูพลศึกษามีการเตรียมการสอน และวางแผนการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฉบับปรับปรุง ด้านพลศึกษาในระดับปานกลาง มีการนิเทศทางพลศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงฝึกพลศึกษา แต่ไม่เพียงพอต่อการเรียนพลศึกษา สถานที่เรียนมีเพียงพอบางกิจกรรม การประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาใช้เกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน

สำหรับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ประสบมาก ได้แก่ การเปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาเลือกเสรีนั้น จำนวนครูมีน้อยไม่เพียงพอ งานรับผิดชอบของครูพลศึกษามีมาก ขาดสถานที่เบี่ยนเครื่องแต่งกาย ไม่มีสนามกีฬาในร่ม

อุปกรณ์ทางพลศึกษาไม่เพียงพอและ เวลาที่ใช้ในการประเมินผลไม่เพียงพอ

ฉวีวรรณ พุฒนาผล (2536) ทหการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม" ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน 23 คน ครูหัวหน้ากลุ่มวิชา 115 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดย การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละสาขาวิชาเอกที่เรียนมา ประสบการณ์ ความถนัดและความสามารถพิเศษ รวมทั้งความสนใจของครูด้วยครูส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเรียน การสอนชั้นมัธยมศึกษา ปัญหาที่พบในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส คือ

อาคารเรียนไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ, บุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณได้รับล่าช้าและไม่เพียงพอ

จตุรงค์ เหมรา (2536) ทหการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ" ศึกษาระบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และครูพลศึกษา จำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.50 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยคิดเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาบังคับแก่นตามหลักสูตร และเปิดสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับเลือก ส่วนวิชาเลือกเสรีเปิดสอนเป็นส่วนน้อย กิจกรรมที่เปิดสอนพิจารณาตามความพร้อมของโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงฝึกพลศึกษาไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพลศึกษา การประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาใช้ เกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาด้านการสอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียนอำเภอเมือง และโรงเรียนนอกอำเภอเมือง ศึกษารวมมีปัญหาระดับน้อย ส่วนข้อที่มีปัญหาระดับมาก คือ ความรู้ ความเข้าใจงานหลักสูตรฉบับปรับปรุง มีไม่เพียงพอ และขาดคู่มือประกอบการสอนวิชาพลศึกษา จำนวนครูพลศึกษามีไม่เพียงพอ และงานรับผิดชอบของครูพลศึกษามีมาก

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านการสอนตามหลักสูตร ฉบับปรับปรุงของโรงเรียน ในอำเภอเมืองและนอกอำเภอเมืองพบว่า ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮนน์ (Hein, 1972) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจโปรแกรมสุขศึกษาและพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐฮาวาย" โดยที่ใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองรวม 65 โรงเรียน พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดการวางแผนที่ดี เนื่องจากขาดครูที่มีความรู้ทางพลศึกษา ทำให้การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาและสุขศึกษามันดีเท่าที่ควร ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป และขาดวิธีการสอนที่ดี

ซัวเรซ (Suarez, 1975) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาของรัฐเปอริเออริก" ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อเป็นการประเมินค่าโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา รัฐเปอริเออริก จำนวน 12 โรงเรียน โดยพิจารณาเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลขึ้นกับด้านต่อไปนี้

1. การจัดดำเนินการ
2. ลักษณะของโปรแกรมและกิจกรรม
3. อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก
4. ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้
5. ผลที่ได้จากการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสำรวจ และการสัมภาษณ์คณะครูสอนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนส่วนมากยังอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี การนำโปรแกรมพลศึกษาที่วางแผนโปรแกรมโดยรัฐมาใช้นั้น เป็นโปรแกรมที่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง สภาพของโรงเรียนนั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นมีน้อย ไม่มีจำนวนนักเรียนที่แน่นอน การเรียนพลศึกษาในชั้นเรียน ขาดอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ซึ่งทำให้เป็นผลกระทบกระเทือนต่อการสอนและกระบวนการเรียนรู้วิชาพลศึกษา

เบสแมน (Bestman, 1975) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโปรแกรมพลศึกษาของนักเรียนชายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของอำเภออานาไฮม์ รัฐแคลิฟอร์เนีย" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อแสดงคุณภาพและประโยชน์ในปัจจุบัน ของโปรแกรมพลศึกษา ของนักเรียนชายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสหศึกษาของอานาไฮม์ จำนวน 25 โรงเรียน โดยการใช้แบบสำรวจของเนลสัน (Neilson Score Card) ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะผู้ทำการสอนต้อง เตรียมตัวให้พร้อม และปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น
2. ครูพลศึกษามีฐานะทางสังคมดีกว่าครูผู้สอนอื่น ๆ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการสอน บุคลิกภาพ และอุปนิสัย
3. สถานที่และอุปกรณ์มีอยู่ไม่เพียงพอ
4. ครูพลศึกษามีชั่วโมงสอนมาก เกินไป
5. ขาดตำราและคู่มือในการ เรียนการสอนของครูพลศึกษา
6. ด้านบริหารการสอนพลศึกษา ครูพลศึกษามักไม่กำหนดเนื้อหาในการสอนอย่างแน่นอน
7. มีการจัดเฉพาะบริหารการสอนพลศึกษาในโรงเรียนเป็นหลัก บริหารอื่น ๆ แทบจะไม่มีการจัดเลย

คอร์ริ (Korri, 1979) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของครูพลศึกษาสตรีและความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการสอนของผู้เรียนวิชาเอกพลศึกษาในรัฐมินเนโซตา" โดยใช่แบบสอบถาม ถามครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก จำนวนนักเรียนแต่ละชั้นมาก เกินไป ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตอบสนองให้สนองความต้องการและความถนัดของแต่ละบุคคลได้ ครูพลศึกษามีชั่วโมงสอนมาก เกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน

แนนทอกมาห์ (Nantogmah, 1982) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิจัยบริหารกรมพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในรัฐโอไฮโอ" โดยใช่แบบสอบถาม ถามนักเรียนปีสุดท้าย 4 คน ต่อ 1 โรงเรียน จำนวน 68 โรงเรียน และถามผู้ทรงคุณวุฒิ 48 คน จากวิทยาลัย 22 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

1. มีความสัมพันธ์ในทางบวก ระหว่างกิจกรรมที่จัดให้กับกิจกรรมที่นักเรียนปีสุดท้ายชอบ
2. กีฬาประเภททีมเป็นที่นิยมอย่างมากในโรงเรียน
3. นักเรียนปีสุดท้ายต้องการให้จัดกีฬาประเภททีมมากที่สุด
4. ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมกีฬาประเภทเดี่ยว ประเภทคู่ และกีฬาเพื่อสุขภาพให้มากที่สุด